

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελληνική Κυβέρνηση αναγνωρίζοντας:

- την ανάγκη βελτίωσης της ελκυστικότητας, παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας των σιδηροδρόμων ώστε να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες που είναι αξιόπιστα, οικονομικά αποδοτικά και ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς και των χρηστών.
- την ανάγκη ανταπόκρισης στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και επομένως την ενθάρρυνση της στροφής προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων, καθώς είναι σημαντικά τα πλεονεκτήματα των σιδηροδρόμων στην ενεργειακή απόδοση και τη μείωση των εκπομπών ρύπων.
- την ιδιαίτερη ανάγκη ψηφιακού μετασχηματισμού των σιδηροδρόμων για την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στον επανασχεδιασμό του τρόπου με τον οποίο συνδέονται άνθρωποι, εμπορεύματα, δεδομένα και διαδικασίες στη μεταφορική αλυσίδα.
- Τις χρόνιες καθυστερήσεις στην ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό του σιδηροδρομικού δικτύου και τη μεγάλη υστέρηση στις απορροφήσεις των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων.

Προχωρά στην αναδιοργάνωση του μηχανισμού παραγωγής σιδηροδρομικών έργων, ώστε με την αποτελεσματικότερη χρήση Ενωσιακών πόρων να ολοκληρωθεί / αναβαθμισθεί το σιδηροδρομικό δίκτυο εντός του νέου απελευθερωμένου περιβάλλοντος για τις σιδηροδρομικές μεταφορές.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΕΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

1. Διακριτός ρόλος και αυτοτέλεια των δύο εταιρειών

Ο διαχωρισμός των εταιρειών θα υλοποιηθεί με νόμο, με σαφή διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων του ΟΣΕ και της ΕΡΓΟΣΕ.

Ο ΟΣΕ (Διαχειριστής Υποδομής) θα αναλάβει τη διαχείριση της σιδηροδρομικής υποδομής και όλων των εργασιών που απαιτούνται για το σιδηροδρομικό δίκτυο σε λειτουργία, δηλαδή τόσο την τακτική όσο και τη βαριά συντήρηση, καθώς και εργασίες ανάταξης. Ο ΟΣΕ, μέσω του προγραμματισμού των εργασιών συντήρησης της σιδηροδρομικής γραμμής που βρίσκεται σε λειτουργία, θα έχει ως στόχο τη μείωση των σφαλμάτων ώστε να σταθεροποιείται η αποτελεσματική κυκλοφορία της γραμμής και να περιορίζει την πιθανότητα υποβάθμισης της ποιότητάς της.

Η ΕΡΓΟΣΕ (Διαχειριστής έργων) θα επικεντρωθεί στην ανάληψη νέων έργων σιδηροδρομικής υποδομής εκτός του εν λειτουργία δικτύου, π.χ. νέες χαράξεις, επεκτάσεις υφιστάμενου δικτύου και αναβαθμίσεις¹. Βασική λειτουργία της ΕΡΓΟΣΕ είναι η διαχείριση όλων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την υλοποίηση των νέων έργων, δηλαδή στις μελέτες, διαδικασίες απαλλοτρίωσης, δημοπράτηση, προμήθεια υλικών, κατασκευή, υγιεινή και ασφάλεια, έλεγχος ποιότητας και παράδοση ολοκληρωμένου έργου στον ΟΣΕ για εκμετάλλευση.

2. Ρόλος του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

¹ Ως αναβάθμιση νοούνται οι εργασίες που αλλάζουν/βελτιώνουν τα χαρακτηριστικά της γραμμής, όπως για παράδειγμα η εγκατάσταση νέων συστημάτων (π.χ. η εγκατάσταση σηματοδότησης σε μια γραμμή που δε διαθέτει σηματοδότηση, η εγκατάσταση ηλεκτροκίνησης σε μια γραμμή που δε διαθέτει ηλεκτροκίνηση, η κατασκευή διπλής γραμμής σε μια μονή γραμμή κλπ.). Ως ανάταξη νοούνται οι εργασίες εκτεταμένης συντήρησης και επιδιόρθωσης βλαβών σε υφιστάμενη γραμμή.

Το Υπουργείο είναι υπεύθυνο για το σχεδιασμό της στρατηγικής κατεύθυνσης ενός 10-ετούς μακροπρόθεσμου πλάνου δράσης έχοντας τη μέριμνα για την αποτελεσματική κατανομή των απαιτούμενων πόρων για την υλοποίηση των δράσεων – προγραμμάτων και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψιν τις εισηγήσεις των δύο εταιρειών. Το Υπουργείο θα είναι υπεύθυνο για τη θέσπιση πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, την αποσαφήνιση του πλαισίου εκπόνησης στρατηγικού σχεδιασμού, ενώ θα ελέγχει την αποτελεσματικότητα και την επίτευξη των στόχων των δύο εταιρειών.

3. Μεταβατική Περίοδος

Για να διασφαλισθεί ότι η μετάβαση θα γίνει με τρόπο που θα αποφευχθούν διακοπές ή καθυστερήσεις στα έργα που είναι σε εξέλιξη, θα απαιτηθεί μία μεταβατική περίοδος στην οποία ΟΣΕ και ΕΡΓΟΣΕ θα πρέπει να διαχειριστούν τις εν εξελίξει συμβάσεις. Για να γίνει αυτό, θα ορισθεί μία κοινή επιτροπή που θα παρακολουθεί την πρόοδο και θα εγκρίνει τα παραδοτέα μέσα σε ορισμένα χρονοδιαγράμματα και διαφανείς διαδικασίες για την επίλυση πιθανών διαφωνιών.

4. Ύπαρξη πολυετούς στρατηγικού σχεδιασμού

Το νέο μοντέλο καθιστά απαραίτητη την ύπαρξη ενός πολυετούς στρατηγικού σχεδιασμού για χρηματοδότηση σιδηροδρομικών έργων. Η υλοποίηση του σχεδιασμού θα παρακολουθείται μέσω συμβάσεων απόδοσης μεταξύ του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και καθεμιάς από τις δύο εταιρείες, σύμφωνα με τις νέες τους αρμοδιότητες. Κάθε σύμβαση θα περιλαμβάνει ετήσιους στόχους επίτευξης και ορόσημα για τις εταιρείες, ενώ οι ετήσιες αμοιβές των Προέδρων και των Διευθύνοντων Συμβούλων θα εξαρτώνται από την επίτευξη των στόχων αυτών.

5. Αλλαγές στις διοικητικές δομές

Προκειμένου ο ΟΣΕ Α.Ε. να αναλάβει την ευθύνη διαχείρισης όλων των εργασιών που σχετίζονται άμεσα με το εν λειτουργία σιδηροδρομικό δίκτυο, πρέπει να ενισχυθεί η δυναμικότητα του τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό όσο και σε τεχνολογικό επίπεδο. Αυτό θα μπορεί να επιτευχθεί, μέσω ενός διαγωνισμού, για εξωτερικό τεχνικό και σύμβουλο διαχείρισης για μία ελάχιστη διάρκεια 3 ετών, ο οποίος θα ενισχύσει την ικανότητα του ΟΣΕ σε τρεις καθοριστικούς πυλώνες, τεχνογνωσία - ανθρώπινο δυναμικό - ψηφιακά συστήματα.

Για τα σιδηροδρομικά έργα που θα διαχειρισθεί η ΕΡΓΟΣΕ, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν οι προβλέψεις του Ν.1955/1991 με τον οποίο η ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ μπόρεσε να προσλάβει ελληνικό και ξένο τεχνικό και εξειδικευμένο διοικητικό προσωπικό απαραίτητο για τη λειτουργία της καθώς και να αναθέσει υπηρεσίες συμβούλου σε εγχώριους και ξένους φορείς. Παράλληλα θα εξετασθεί η δυνατότητα υπαγωγής της ΕΡΓΟΣΕ στο κεφάλαιο Β' του Ν.3429/2005, χωρίς την πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 17 του ίδιου νόμου.

Αντίστοιχα και το Υπουργείο θα προχωρήσει στις απαραίτητες τροποποιήσεις στη δομή του, ώστε να υπάρξουν η/οι υπηρεσία/ες που θα στελεχωθούν με το κατάλληλο προσωπικό και θα βοηθηθούν αν απαιτηθεί με εξωτερικούς συμβούλους, ώστε να μπορεί να υποστηρίξει αποτελεσματικά την εφαρμογή του σχεδίου και να τους δώσει τη δυνατότητα να αναλάβει την εποπτεία του ΟΣΕ και του σιδηροδρομικού κλάδου γενικότερα.

6. Εταιρική Διακυβέρνηση

Κάθε εταιρεία θα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιό της, η εκλογή και η σύνθεση των οποίων θα αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογικής προσέγγισης, που θα στηρίζεται στο

νόμο για το Επιτελικό Κράτος (Ν. 4622/2019, ΦΕΚ Α 133/07.08.2019), όπως ισχύει και θα δανείζεται κατά περίπτωση βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης, όπως αναδεικνύονται από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Organization for Economic Co-operation and Development-OECD). Σε συνέχεια των παραπάνω προτάσεων παρατίθενται αναλυτικότερα οι βασικές αρχές σχεδιασμού των Διοικητικών Συμβουλίων του ΟΣΕ και της ΕΡΓΟΣΕ:

- Κάθε Διοικητικό Συμβούλιο θα απαρτίζεται από επτά (7) άτομα, ώστε έκαστο να διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου και Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνου. Τα καθήκοντα του Διευθύνοντα Συμβούλου θα είναι διακριτά από τα καθήκοντα του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου. Το Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών θα διαμορφώνει το σύνολο των προδιαγραφών, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τους ρόλους του Προέδρου, του Διευθύνοντα Συμβούλου καθώς και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Η διαδικασία θα καθοριστεί από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, βάσει των αρχών της διαφάνειας και αξιοκρατίας, και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Ως εκ τούτου:
- Κάθε μέλος πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας και καταλληλότητας αναφορικά με τις επιχειρηματικές προτεραιότητες και τις κύριες προκλήσεις και θα εκλέγεται μέσω συγκεκριμένη διαδικασίας που θα καθορίσει το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών.
- Για το σκοπό αυτό θα καθοριστεί Επιτροπή Επιλογής από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, η οποία θα απαρτίζεται από τουλάχιστον τρία (3) μέλη. Εκτός από τον (τους) Εκπρόσωπο (-ους) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών θα συμμετέχουν ένας (1) εκπρόσωπος της ΕΕΣΥΠ, και ένας (1) ανεξάρτητος αξιολογητής με εκτενή διεθνή εμπειρία στο ανθρώπινο δυναμικό. Η αναζήτηση υποψηφίων θα πραγματοποιηθεί από εξειδικευμένη εταιρεία-συμβούλων ανθρώπινου δυναμικού και αναζήτησης μελών Διοικητικών Συμβουλίων, με βάση τις απαιτούμενες προδιαγραφές, ικανότητες και δεξιότητες, όπως αυτές θα έχουν καθοριστεί από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών. Η συγκεκριμένη εταιρεία στη συνέχεια θα κληθεί να παραδώσει στην Επιτροπή Επιλογής μελών ΔΣ μια συγκεντρωτική λίστα με τα ονόματα των υποψηφίων προς αξιολόγηση. Εκπρόσωπος της Ομάδας της Εταιρείας θα είναι ο ένας εκ των δύο αξιολογητών από εξωτερικούς φορείς δλδ ο ανεξάρτητος αξιολογητής της Επιτροπής Επιλογής. Η Επιτροπή Επιλογής θα εξετάσει τη καταλληλότητα του εκάστοτε υποψηφίου μέσω συνεντεύξεων και θα υποδείξει στο Υπουργείο τα αποτελέσματα αυτών. Ειδικά για τους ρόλους του Προέδρου και του Διευθύνοντα Συμβούλου οι προτάσεις στο Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών δε θα πρέπει να υπερβαίνουν τις τρεις (3) ανά εταιρεία και η τελική επιλογή θα γίνεται στο επίπεδο του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

Οι αποδοχές του Προέδρου και του Διευθύνοντα Συμβούλου, καθώς και η δυνατότητα παροχής ετήσιου bonus θα προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Α' ΤΡΙΜΗΝΟ 2022

- 1. Τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών «Σύσταση και συγκρότηση στο Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών Συντονιστικής Επιτροπής και Ομάδας Εργασίας για την υποβοήθηση της υλοποίησης του Ν. 3891/2010, του Ν.4632/2019 και την επιτάχυνση υλοποίησης**

των σιδηροδρομικών έργων που λαμβάνουν ή πρόκειται να λάβουν ενωσιακή στήριξη»

Η ανωτέρω Επιτροπή θα αναλάβει να παρακολουθεί την υλοποίηση του σχεδίου δράσης και για την ολοκλήρωση της αναδιοργάνωσης του μηχανισμού παραγωγής σιδηροδρομικών έργων.

2. Πρόσληψη Συμβούλου

Ο νομικός σύμβουλος θα επεξεργασθεί τα απαραίτητα νομοθετήματα που απαιτούνται για το διαχωρισμό των δύο εταιρειών, ενώ θα παρέχει νομική υποστήριξη στο Υπουργείο σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης του σχεδίου δράσης.

Παράλληλα θα γίνει και ο απαραίτητος έλεγχος στην ΕΡΓΟΣΕ για να καταστεί δυνατή η απόσχιση της από τη μητρική εταιρεία του ΟΣΕ.

Διαδικασίες πρόσληψης τεχνικού συμβούλου για τη σύνταξη των συμβάσεων απόδοσης μεταξύ των εταιρειών και του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών

Β' ΤΡΙΜΗΝΟ 2022

1. Θέσπιση απαραίτητης νομοθεσίας για τη μεταρρύθμιση

Ο νόμος θα ορίσει σαφώς τις αρμοδιότητες του ΟΣΕ και της ΕΡΓΟΣΕ, καθώς και το πλαίσιο για τη μελλοντική τους συνεργασία. Ο ΟΣΕ θα αναλάβει τη διαχείριση της σιδηροδρομικής υποδομής και όλων των εργασιών που απαιτούνται για το σιδηροδρομικό δίκτυο σε λειτουργία, δηλαδή τόσο τακτικής όσο και βαριάς συντήρησης, καθώς και τις εργασίες ανάταξης. Η ΕΡΓΟΣΕ θα επικεντρώνεται στην ανάληψη νέων έργων σιδηροδρομικής κατασκευής εκτός του εν λειτουργία δικτύου, καθώς και σε αναβαθμίσεις. Οι συμβάσεις απόδοσης μεταξύ των εταιρειών και του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, η διαδικασία διορισμού και η αμοιβή των Συμβούλων θα περιληφθούν επίσης στο νόμο.

Ο νόμος θα προβλέπει επίσης τις απαραίτητες μεταβατικές διατάξεις για να διασφαλίσει ότι η μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων θα πραγματοποιηθεί με τέτοιο τρόπο που θα αποφευχθεί η διακοπή ή η καθυστέρηση σε τρέχοντα σιδηροδρομικά έργα.

Ταυτόχρονα θα προβλεφθούν οι απαραίτητες διατάξεις κατ' αναλογία των διατάξεων του Ν.1995/1991 της ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ για την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού, εφόσον υπάρχει ο απαραίτητος δημοσιονομικός χώρος, καθώς και προβλέψεις για την ενίσχυση του στελεχιακού δυναμικού του ΟΣΕ αλλά και του Υπουργείου. Παράλληλα θα εξετασθεί η δυνατότητα υπαγωγής της ΕΡΓΟΣΕ στο κεφάλαιο Β' του Ν.3429/2005, χωρίς την πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 17 του ίδιου νόμου.

2. Έναρξη βασικών διαγωνιστικών διαδικασιών

Θα πρέπει να ξεκινήσει ο διαγωνισμός για το έργο ΣΔΙΤ του ΟΣΕ που αφορά την ανάταξη και συντήρηση του δικτύου και το οποίο αποτελεί έργο του Ταμείου Ανάκαμψης (16954)

Δ' ΤΡΙΜΗΝΟ 2022

Μεταβίβαση των μετοχών της ΕΡΓΟΣΕ από τον ΟΣΕ στο Ελληνικό Δημόσιο
Δημοσίευση των Προεδρικών Διαταγμάτων των 2 εταιρειών και του Υπουργείου

Β' ΤΡΙΜΗΝΟ 2023

Επιλογή διοικήσεων των 2 εταιρειών

Δ' ΤΡΙΜΗΝΟ 2023

Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης με τις 2 εταιρείες να είναι σε θέση να λειτουργήσουν, βάσει των νέων αρμοδιοτήτων (ορόσημο 268)